

บทขับชอพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ไท: การศึกษาเปรียบเทียบบทขับชอ พื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง*

The String Folk Lyrics of Tai Ethnic Group: An Comparative Study of Lanna Folk Lyrics with Keng Tung State Folk Lyrics

เพ็ญพิน ปลอดโปรง, บุญเหลือ ใจมโน และสมม ครุฑเมือง
Peingpin Plodprong, Boonlue Chaimano and Sanom Krutmuang
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Lampang Rajabhat University, Thailand
E-mail: krupin2405@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของบทขับชอพื้นเมืองล้านนา และบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง 2) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะคำประพันธ์และเนื้อหา ในบทขับชอพื้นเมือง ล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง และ 3) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารในบทขับชอ พื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผลงาน วิจัย และจากการสัมภาษณ์ นำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทขับชอพื้นเมืองที่พบในล้านนามี 16 ทำนอง บทขับชอพื้นเมืองที่พบ ในเชียงตุงมี 5 ทำนอง 2) การเปรียบเทียบลักษณะคำประพันธ์ในบทขับชอล้านนาและเชียงตุง พบว่า มีลักษณะคำประพันธ์ที่เหมือนกัน 5 ทำนอง 5 เรื่อง และการเปรียบเทียบด้านเนื้อหาบทขับชอ พบว่า มีเนื้อหาเหมือนกัน 1 ทำนอง 1 เรื่อง และมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน 4 ทำนอง 4 เรื่อง และ 3) การเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารในบทขับชอ พบว่า มีการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารเหมือนกัน 1 ทำนอง 1 เรื่อง มีการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารแตกต่างกัน จำนวน 4 ทำนอง 4 เรื่อง

คำสำคัญ: บทขับชอพื้นเมืองล้านนา; บทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง

*ได้รับบทความ: 12 ตุลาคม 2562; แก้ไขบทความ: 16 มีนาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 มีนาคม 2563

Received: October 12, 2019; Revised: March 16, 2020; Accepted: March 30, 2020

Abstract

The objective of this research were: 1) to study historical background of the Folk Lyrics, 2) compare the characteristics of the composition, the content of Lanna String Folk Lyrics with Keng Tung State Folk Lyrics, 3) to compare the words used and figure of spere in compositing Lanna Folk Lyrics with Keng Tung State Folk Lyrics. Data was analyzed by Descriptive Analysis.

The research findings were as follow: 1) The researcher collected the data of Lanna Folk Lyrics from documents and researches, Then selected 16 lyrics and there were 5 Keng Tung Folk Lyrics. 2) The characteristics of the composition 5 Lanna string folk lyrics and Keng Tung state string folk are the same. The comparison of the content was stable 1 Lyric and 1 topic is same content. There were 4 lyrics and 4 topics of the string folk lyrics with the same and different contents and 3) The comparative of languages and literary between the two of Lanna Folk Lyrics with Keng Tung State Folk Lyrics in the same Lyrics. 1 Lyric and 1 topic is same content, languages and literary 4 lyrics and 4 topics were both same and different content, languages and literary.

Keywords: Lanna Folk Lyrics; Keng Tung State Folk Lyrics

1. บทนำ

ชาติพันธุ์ไท เป็นชื่อของชนชาติ หรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่ม เช่น ไทดำ ไทขาว ไทจีน ไทลื้อ นับเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีความสัมพันธ์กันมา ยาวนานและต่างก็มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง ส่วนล้านนาเป็นชื่ออาณาจักรที่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ปัจจุบันหมายถึงจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน ชาวล้านนามีวรรณกรรมทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมุขปาฐะปะปนอยู่ในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน เช่น คร่าวธรรม คร่าวขอ บทขับขอ กะโลง

(โคลง) และจ้อย วรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาเป็น วัฒนธรรมทางที่แสดงออกโดยผ่านวรรณกรรม สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวล้านนา เพื่อเป็นแนวทาง ในการศึกษาวรรณกรรม สังคม วัฒนธรรมในด้านต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทได้ อย่างดียิ่ง

ล้านนามีเพลงพื้นบ้าน (Folk Song) เรียกว่า “ขอ” หรือ การขับขอเป็นการโต้ตอบระหว่าง ชายหญิง โดยมีเครื่องดนตรี ปี่จุม สะล้อและซึง มาบรรเลงประกอบ ทำนองขอในล้านนามีทั้งหมด 16 ทำนอง ได้แก่ 1) ทำนองตั้งเชียงใหม่ 2) ทำนอง ละม้ายเชียงแสน 3) ทำนองจะปู้ 4) ทำนองละม้าย

5) ทำนองเงี้ยว 6) ทำนองเงี้ยวสิบชาติ 7) ทำนองพม่า 8) ทำนองอื้อ 9) ทำนองล่องน่าน 10) ทำนองลับแล 11) ทำนองปั่นฝ้าย 12) ทำนอง พม่าน่าน 13) ทำนองจะปู้ในคุ้มพระราชชายาเจ้าดารารัศมี 14) ทำนองซออื่น 15) ทำนองล่องน่านพระลอ และ 16) ทำนองบ่าเก่าบ่ากำ

เชียงตุง หรือเขมรัฐนคร (KYENGE TUNG) เป็นชนเผ่าไท เรียกว่า “ไทจีน” มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวไทยในล้านนา ทั้งด้านภูมิประเทศ เชื้อชาติ ภาษาและศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมด้านภาษาเขียน ชาวไทยล้านนา ชาวไทจีนในเชียงตุง และ ชาวไทลื้อในสิบสองปันนา ต่างก็ใช้ตัวอักษรธรรมเพื่อจารึกวรรณกรรมทั้งสิ้น นับว่าเชียงตุง มีความใกล้ชิดกับล้านนามาก ปัจจุบันเมืองเชียงตุงตั้งอยู่ในเขตรัฐฉานตะวันออกของประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ในสมัยโบราณมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานกันระหว่างรัฐ มีการอภิเษกระหว่างเจ้าชายแห่งราชสำนักล้านนากับเจ้าหญิงแห่งแคว้นเชียงตุง ต่อมาได้มีการนำบทขับชอพื้นเมืองล้านนาเข้าสู่เชียงตุง เป็นการขับชอพื้นเมืองที่ประกอบเครื่องดนตรี สะล้อและซิง ตามลักษณะการขับชอล่องน่านมาเผยแพร่ในเมืองเชียงตุง และคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ทำนองซอในเชียงตุง พบว่า มีจำนวน 5 ทำนอง ได้แก่ 1) ทำนองพม่า 2) ทำนองเงี้ยว 3) ทำนองอื้อ 4) ทำนองล่องน่าน และ 5) ทำนองล่องน่านพระลอ

การวิจัย เรื่อง “บทขับชอพื้นเมืองกลุ่มชาติพันธุ์ไท: การศึกษาเปรียบเทียบบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ.

2559-2561 และได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ไว้แล้ว พบว่าเป็นงานวิจัยเปรียบเทียบวรรณกรรมประเภทคร่าวซอต่างๆ ระหว่างล้านนาสิบสองปันนาและเชียงตุง ทั้งพบว่า มีการศึกษาวิจัยด้านการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสุภาษิตล้านนากับไทลื้อ ได้มีการศึกษาวิจัยบทขับชอพื้นเมืองในล้านนาในด้านต่างๆ แต่เนื่องจากยังไม่พบว่ามีการศึกษาเปรียบเทียบบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง หรือบทขับชอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทอื่นๆ มาก่อนหน้านี้ แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมด้านบทขับชอพื้นเมือง ยังขาดผู้ที่สนใจศึกษาอย่างจริงจังทั้งในด้านวรรณคดีและด้านคติชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของบทขับชอพื้นเมืองล้านนาและบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะคำประพันธ์และเนื้อหาในบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารในบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลบทขับชอ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 การศึกษาเอกสาร มุ่งศึกษา

เอกสารและรวบรวมข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ เกี่ยวกับบทขับชอพื้นเมืองในล้านนาและบทขับชอพื้นเมืองในเชียงตุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเอกสารข้อมูลในเชียงตุง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่บันทึกไว้เป็นเอกสารต้นฉบับที่ยังไม่ได้ผ่านการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ส่วนเอกสารข้อมูลบทขับชอในล้านนานั้นส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วระดับหนึ่ง เช่น เอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ โดยก่อนที่จะนำเอกสารมาประกอบข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรเอกสารทั้งหมดโดยผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์และมีคุณภาพตรงตามประเด็นในการวิจัยต่อไป

1.2 การสัมภาษณ์จากปราชญ์ท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบทขับชอพื้นเมืองทั้งในล้านนาและในเชียงตุงจากเอกสารที่เกี่ยวข้องล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้น โดยในสถานการณ์จริงผู้วิจัยได้กำหนดแนวสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งในล้านนาและเชียงตุง มีดังนี้ 1) ปราชญ์ท้องถิ่นล้านนา ด้านการขับชอพื้นเมือง มีดังนี้ (1) นางบัวซอน ถนอมบุญ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (การขับชอพื้นบ้าน) ปี พ.ศ. 2555 (2) นายบุญศรี รัตนัง ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (การขับชอพื้นบ้าน) ปี พ.ศ. 2560 (3) นางสาวลำดวน สุวรรณภูคำ ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2560 (4) นายพิพัฒน์พงษ์ ศรีศัตถกรหิราส ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยถิ่น และภาษาล้านนา นักประพันธ์เพลง

ช่างขับชอ นักดนตรี พิณเปี๊ยะ และเป็นวิทยากรของสถาบันอุดมศึกษาด้านดนตรีพื้นบ้านล้านนา 2) ปราชญ์ท้องถิ่นด้านการขับชอพื้นเมืองเมืองเชียงตุง มีดังนี้ (1) พ่อสามตาน บ้านหนองกา เอ็งกาดฟ้า เชียงตุง (2) อุหนานยี บ้านปาม่าน วัดอินทร์ ประธานกรรมการวัฒนธรรมเมืองเชียงตุง (3) จายสาม บ้านควาง เอ็งกะเท่า เชียงตุง (4) นางตีบ บ้านยางหลวง เอ็งกะเท่า เชียงตุง

ทั้งนี้ การศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับบทขับชอ และการสัมภาษณ์ช่างขับชอชาวเชียงตุง รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารสำนักงานคณะกรรมการเมืองเชียงตุง ผู้วิจัยได้ข้อมูลบทขับชอพื้นเมืองจำนวน 40 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อมูลบทขับชอที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 เรื่อง แบ่งเป็นบทขับชอพื้นเมืองล้านนาจำนวน 5 เรื่อง และบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุงจำนวน 5 เรื่อง โดยคัดเลือกจากบทขับชอพื้นเมืองที่มีทำนองเดียวกัน เนื้อหาคำคล้ายกันแต่ละ 5 ทำนอง 5 เรื่อง ดังนี้

1. บทขับชอพื้นเมืองล้านนา ได้แก่ (1) บทขับชอทำนองพม่า เรื่อง เจ้าสุวัตร นางบัวคำ (2) บทขับชอทำนองล่องน่าน เรื่อง อัญเชิญเจ้าปู่ (3) บทขับชอทำนองเงี้ยว เรื่อง ตำนานอินทขิล (4) บทขับชอทำนองอื้อ เรื่อง ปู่เฒ่าสอนหลาน และ (5) บทขับชอทำนองล่องน่านพระลอ เรื่อง พระลอเดินดง

2. บทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง ได้แก่ 1) บทขับชอทำนองพม่า เรื่อง เจ้าสุวัตร 2) บทขับชอทำนองล่องน่าน เรื่อง คำไหว้สาเลี้ยงเมือง 3) บทขับชอทำนองเงี้ยว เรื่อง ปางเจ้าเมืองลง 4) บท

ข้อข้อทำนองอื่น เรื่อง สอนลูกหลาน และ 5) บท ข้อข้อทำนองล่องน่านพระลอ เรื่อง พระลอ

2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยได้ดำเนินการ ติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายในเขตล้านนา โดยการนัดหมายทางโทรศัพท์ จากนั้นได้ส่งหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ในการขอข้อมูลสัมภาษณ์ ข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัย การแจ้งเวลาสัมภาษณ์ และแจ้งข้อมูลแนวคำถามในการสัมภาษณ์ส่วนการ ขอข้อมูลบทข้อข้อพื้นเมืองในเมืองเชียงตุง ผู้วิจัย ได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและการ สัมภาษณ์ ไปยังประธานกรรมการวัฒนธรรมเชียงตุง พร้อมแจ้งรายละเอียดการสัมภาษณ์ เช่นเดียวกับ ล้านนา จากนั้นจึงได้เดินทางไปยังเมืองเชียงตุง หลายครั้งเพื่อขอข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการจด บันทึก การบันทึกเทปการสัมภาษณ์ การบันทึก วิดีโอ ได้ลงพื้นที่ในสถานการณ์จริงที่มีการข้อข้อ พื้นเมืองตามงานประเพณีท้องถิ่น และได้รับความ ร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 คำถามในการสัมภาษณ์ แบ่ง ออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก เป็นคำถาม เกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประเด็นที่ 2 คำถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบทข้อข้อพื้นเมืองล้านนาและบทข้อข้อพื้นเมืองเชียงตุง การสัมภาษณ์ ทั้งในล้านนาและเมืองเชียงตุง อยู่ในช่วงระหว่าง 1 เมษายน พ.ศ. 2560-30 ธันวาคม พ.ศ. 2561

3.2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มีแนวคำถาม ด้านการใช้ลักษณะคำประพันธ์ เนื้อหา การใช้ถ้อยคำ และสำนวนโวหารในบทข้อข้อ

พื้นเมืองล้านนาและบทข้อข้อพื้นเมืองเชียงตุง

3.3 การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การข้อข้อพื้นเมืองในงานประเพณีท้องถิ่น งาน พิธีกรรม และการรับจ้างแสดงในงานต่างๆ ประเด็น ในการสังเกตคือ พิธีกรรม ขั้นตอนการข้อข้อ เครื่องดนตรี กระบวนการ ตลอดจนพฤติกรรมของผู้ชมการแสดง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเสียง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน โดยใช้ประกอบการเก็บ ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.5 กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องวิดีโอ และเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่ใช้สำหรับเก็บ ข้อมูลที่ได้จากการถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ในขณะที่ช่างข้อข้อกำลังแสดงอยู่บนเวทีข้อข้อ

4. การตรวจสอบข้อมูล เมื่อทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลเชิงลึกแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ โดยใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970) ดังนี้

4.1 การตรวจสอบด้านข้อมูล ข้อมูล ที่ได้มาจากแหล่งที่มาต่างๆ มีความเหมือนกันหรือไม่ หากข้อมูลที่ได้มาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลนั้น มีความถูกต้อง

4.2 การตรวจสอบด้านผู้วิจัยหาก ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูล ได้พบว่าข้อมูลที่ได้มา มีความเหมือนกันสูง แสดงว่าข้อมูลนั้นถูกต้อง มีความเที่ยงตรงสูง ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาอย่างต่อเนื่องและให้สมบูรณ์ที่สุด

4.3 การตรวจสอบด้านทฤษฎีได้เน้น การตรวจสอบทฤษฎีว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลาย

ตัวอย่าง ผลการเปรียบเทียบลักษณะคำประพันธ์ในบทขับซอล้านนาเรื่องพระลอเดินดง กับบทขับซอเชียงตุง เรื่อง พระลอ

บทขับซอล้านนา เรื่องพระลอเดินดง	บทขับซอเชียงตุง เรื่องพระลอ
- จำนวนคำในวรรคมี 6-7 คำ บางวรรคมีจำนวนคำ 9-10 คำ - มีคำขึ้นต้นบทขับซอด้วยคำว่า ตวาง - มีการส่งสัมผัสระหว่างวรรค - มีการส่งสัมผัสภายในวรรค - มีสัมผัสสระและสัมผัสอักษร - จำนวนวรรคในบทขับซอ ไม่เป็นไปตามแผนผังและฉันทลักษณ์ของบทขับซอ	- จำนวนคำในวรรคมี 6-7 บางวรรคมีจำนวนคำ 8-9 คำ - - มีการส่งสัมผัสระหว่างวรรค - มีการส่งสัมผัสภายในวรรค - มีสัมผัสสระและสัมผัสอักษร - จำนวนวรรคในบทขับซอ ไม่เป็นไปตามแผนผังและฉันทลักษณ์ของบทขับซอ - การเรียงคำในแต่ละวรรค วางเรียงติดต่อกันโดยไม่เว้นวรรค

3. ผลการเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำในบทขับซอ พบว่า มีการเล่นคำ การซ้ำคำ การซ้อนคำ และคำไวพจน์ ด้านการเปรียบเทียบด้านสำนวนโวหาร พบว่ามีการใช้สำนวนโวหารที่ทั้งเหมือนกันและมีความแตกต่างกัน

ตัวอย่าง การเปรียบเทียบการใช้คำในบทขับซอล้านนา เรื่อง อัญเชิญเจ้าปู่ กับบทขับซอพื้นเมืองเชียงตุง เรื่อง คำไหว้สาเลี้ยงเมือง พบว่าดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำในบทขับซอ
บทขับซอพื้นเมืองล้านนา มีการใช้คำซ้ำในบทขับซอ เช่น
 - พุดกัน ดีดี เกอะแม่สีกาบอ้า
 - เสด็จลงมารู้ทัน เข้าเข้า
 บทขับซอพื้นเมืองเชียงตุง มีการใช้คำซ้ำในบทขับซอ เช่น
 - สาธุ สาธุ นามะสะการ

- เชิญเทอะ เชิญเทอะ เชิญพ่อเสวยฉัน
2. การใช้สำนวนโวหารในบทขับซอ
บทขับซอพื้นเมืองล้านนา มีการใช้ บรรยายโวหารเพื่อบรรยายเรื่องราวของบทขับซอ เช่น
 ค่อยฟังราหมूंชุมพื๋นอ้ง
 จักไผ่ทำนองเรื่องนางบัวคำ
 ไชตามระบាំที่ออกในธรรมพระเจ้า
 ติดต่อบทเค้า (แรก) เจ้าสุวัตรทวยมา
 อู้ (พุด) กันศาลาวันนั้นเมื่ออัน
 ส่วนนางน้องชั้นไขข้อปิดตา
 ว่านางได้จาและได้ฟู้อู้ (พุด)
 กับเจ้าคีนคู่สุวัตรหน่อไท้ (Lamdoun, 2015 : 70)
 บทขับซอพื้นเมืองเชียงตุง มีการใช้ บรรยายโวหาร เพื่อบรรยายเรื่องราวของบทขับซอ เช่น

ค่อยฟังเทศนายอวาอาพีน้อง
 ข้าจักไขทำนองเรื่องนางบัวคำ
 ไซตามระบำอันนอกในธรรมพระเจ้า
 ติดต่อบทเค้า (แรก) เจ้าสุวัตทวยมา
 อู้(พูด)กันศาลาวันนั้นเมื่ออัน
 ส่วนนางน้องชั้นไซบอกขียา (กิริยา)
 ว่านางได้จาวาข้าได้อู้ (พูด)
 กับเจ้ากลืนคู่สุวัตหน่อไท (Samtan,

26 April 2017, Interview)

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของบทขับชอพื้นเมืองล้านนาและบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง ทำให้ทราบว่าในล้านนามีทำนองชอ 16 ทำนอง ประกอบดนตรีประเภท ปี่จุม สะล้อและซึง ส่วนทำนองชอในเชียงตุง มีทั้งหมด 5 ทำนอง ส่วนมากเป็นการขับชอประกอบเครื่องดนตรีซึงและสะล้อ เมื่อศึกษาบทขับชอพื้นเมืองตามทฤษฎีการแพร่กระจาย ผู้วิจัยได้พบว่า มี 2 ลักษณะคือ มีการแพร่กระจายบทขับชอในลักษณะคงที่ และการแพร่กระจายในลักษณะในลักษณะไม่คงที่ อันเป็นไปตามทฤษฎีการแพร่กระจายนั่นเอง

ด้านผลการเปรียบเทียบลักษณะคำประพันธ์และเนื้อหา ในบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง ได้พบว่า มีการส่งสัมผัสในบทขับชอทั้งในล้านนาและเชียงตุงเป็นไปตามลักษณะฉันทลักษณ์ของล้านนาคือ คำที่มีสระเหมือนกันถือว่าสัมผัสกันได้ ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันในบทขับชอด้านจำนวนคำในวรรคในบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง

มีมากถึง 13 คำ ด้านการเปรียบเทียบเนื้อหาพบว่าลักษณะที่เหมือนกันคือมีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน และเทวดาอารักษ์ ส่วนลักษณะแตกต่างกันพบได้ในบทขับชอล้านนา คือ พิธีบวงสรวงเทวดาอารักษ์ สามารถกระทำพิธีภายในวัดได้ ต่างกับพิธีเลี้ยงเมืองของชาวเชียงตุง จะทำพิธีปลีกรรมเลี้ยงเมืองที่บริเวณหอคำ ซึ่งจะอยู่ภายนอกเขตวัด

ด้านผลการเปรียบเทียบการใช้ถ้อยคำในบทขับชอ ได้พบว่า มีการเล่นคำการซ้ำคำและซ้อนคำ ทั้งในล้านนาและเชียงตุง นอกจากนั้นในล้านนาจะมีบทกล่าวสรรเสริญพระพุทธรูปเจ้าและมีบทไหว้ครู ต่างกับเชียงตุงซึ่งไม่มีบทไหว้ครูในบทขับชอ ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบด้านสำนวนโวหารพบว่า ทั้งในล้านนาและเชียงตุง มีการใช้สำนวนโวหารบรรยายและพรรณนาความรู้สึกได้เช่นเดียวกัน และยังพบอีกว่าในบทขับชอล้านนาจะมีการใช้สำนวนโวหารมากกว่าบทขับชอเชียงตุง

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทขับชอพื้นเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ไท: การศึกษาเปรียบเทียบบทขับชอพื้นเมืองล้านนากับบทขับชอพื้นเมืองเชียงตุง” ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ตามแนวสุนทรียศาสตร์ ช่วยให้มองเห็นถึงความงามทางภาษาของวรรณกรรมพื้นบ้านในแต่ละสำนวน ที่ล้วนมีความไพเราะ มีการใช้คำแต่ละท้องถื่น ซึ่งต่างก็มีลักษณะเด่นเป็นของตนเอง การที่ผู้วิจัยนำบทขับชอมาศึกษาเปรียบเทียบครั้งนี้ จะช่วยให้มีการเผยแพร่บทขับชอพื้นเมืองเชียงตุงมากขึ้น อีกทั้งจะเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์

ไท่ด้านอื่นๆภายในกลุ่มประชาคมอาเซียนต่อไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนด้านวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทบทขับขอลในหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของบทขับขอลพื้นเมืองที่มีต่อชุมชนและสังคม

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงวัฒนธรรม ควรเพิ่มบทบาทด้านสนับสนุนและส่งเสริมวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทบทขับขอล รวมทั้งเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ให้แพร่หลาย และเข้าถึงเยาวชนทั้งชาวล้านนาและชาวเชียงใหม่ให้ตระหนักถึงความสำคัญของบทขับขอลพื้นเมืองเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทขับขอลพื้นเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์ไท่ ในด้านคติชนวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือในด้านความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิตให้กว้างขวาง และลึกซึ้งยิ่งขึ้นทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้าน ในกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และการศึกษาวรรณกรรม คำขับของกลุ่มชาติพันธุ์ไท่ต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การศึกษาเปรียบเทียบบทขับขอลพื้นเมืองล้านนาและบทขับขอลพื้นเมืองเชียงตุง ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบว่า บทขับขอลพื้นเมืองทั้งในล้านนาและเชียงตุง มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เชื่อมตรงระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ด้านการใช้อธิบายเหตุผลในการทำพิธีกรรม และด้านการให้การศึกษารักษามาตรฐานพฤติกรรมสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางคติชนวิทยา

References

- Lamdoun, S. (2015). *Kamsaw Salaw Pin*. Nakhonpathom : Sillapakorn University Press.
- Mallika, K. (2007). *Folklore*. Bangkok : Odeon Store.
- Samtan. (26 April 2017). Interview.

